

**Kommunal Planstrategi
2024-2027
og
Planprogram for revidering av
Kommuneplanens samfunnsdel
2024-2030**

Dato 11.april 2024

VERDAL
KOMMUNE

Innhold

Innledning.....	2
Forventninger til planarbeidet	2
Muligheter og utfordringer for verdalssamfunnet.....	3
Strategiske valg for samfunnsutviklingen	8
Plan- og styringssystemet.....	8
Planbehov 2024-2027	10
Planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel	12
Innledning og formål	12
Prosess	12
Medvirkning	13
Utredningsbehov.....	14

Innledning

Alle kommuner skal ha en planstrategi. Lovkravet er nedfelt i lov om planlegging og byggesaksbehandling §10-1 og lyder som følger:

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

En planstrategi er ingen egen plan, men et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov.

Planstrategien skal styrke den politiske styringen av hvilke planoppgaver som skal prioriteres for å møte kommunens muligheter og utfordringer. Planstrategien er også et egnet verktøy for å vurdere kommunens plansystem og planressurser. Dette blir gjort i denne planstrategien.

Planer, strategier og beslutninger må bygge på et oppdatert og grundig kunnskapsgrunnlag. Grunnlaget for Kommunal planstrategi bygger på Kommunens overordnede ROS-analyse, Statistikkbilde Folkehelse Verdal, Bærekraftsrapport Verdal, kommunaløkonomiske analyser (fra økonomiplan og årsberetning), Trøndelag i Tall og andre nøkkeltall og utviklingstrekk.

Forventninger til planarbeidet

Nasjonale forventninger

Hvert fjerde år legger regjeringen fram [nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#) for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

Forventningsdokumentet er bygd opp rundt 2030-agendaens fem overordnede perspektiver: sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft, samfunnsikkerhet og beredskap og samarbeid for å nå målene.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

FN's bærekraftsmål skal fremme økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft. Kommunen har en nøkkelrolle i å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling. Kommunen er nærmest befolkningen, lokalt næringsliv og lokale organisasjoner. Samtidig er kommunen ansvarlig for store deler av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter. Det er derfor viktig at *alle tre* bærekraftsdimensjonene ivaretas i den kommunale planleggingen.

Figur: FNs bærekraftsmål inndelt i tre dimensjoner: miljømessig bærekraft, sosial bærekraft og økonomisk bærekraft. Over alle tre og bindeleddet mellom er bærekraftsmål 17 «samarbeid for å nå målene»

Regionale forventninger

[Trøndelagsplanen 2019-2030](#) viser Trøndelag fylkeskommune sine prioriteringer og forventninger for samfunnsutviklingen i fylket.

Regional planstrategi Trøndelag 2024-2027 har høringsfrist 22.04.2024. [Høringsutkastet](#) peker på følgende prioriterte satsinger i inneværende fylkestingsperiode:

- Trøndelag tar sitt ansvar for klima- og naturutfordringene
- Et trygt, helsefremmende og inkluderende Trøndelag
- Trøndelag har nok arbeidskraft og rett kompetanse for å møte et arbeidsliv i endring

Muligheter og utfordringer for verdalssamfunnet

Basert på kunnskapsgrunnlaget er det gjort vurderinger av hva som er de viktigste utfordringene og mulighetene i verdalssamfunnet i årene framover. Dette er forhold som må hensyntas i den kommunale planleggingen, for å ivareta en bærekraftig utvikling – både i kommuneorganisasjonen og i verdalssamfunnet som helhet. Planbehovet er vurdert med utgangspunkt i kommunens utfordringsbilde.

Bærekraftig kommuneøkonomi og tjenesteproduksjon

Økonomi er kommunens virkemiddel for å utøve sitt samfunnsoppdrag. Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Kortsiktig økonomifokus kan ødelegge for langsiktig og bærekraftig samfunnsutvikling.

Den demografiske utviklingen setter kommuneøkonomien under sterkt press grunnet lav innbyggervest og en markant økning i antall eldre fram mot 2040. Økte renter og høyt prisnivå legger ytterligere press på kommuneøkonomien og begrenser handlingsrommet.

Demografiutviklingen gir også et økende behov for tjenester innen helse, samtidig som antallet i yrkesaktiv alder blir færre i forhold til antall eldre. Lavere fødselstall forsterker presset og dette vil gi store rekrutteringsutfordringer framover.

Å være en stor organisasjon i omskiftelige omgivelser krever evne og vilje til endring og utvikling. Endrings- og innovasjonskompetanse i lederrollene i kommunen er viktig for å kunne videreutvikle tjenestene. Digitalisering vil prege flere av de kommunale tjenestene framover og dette vil kreve en ny type kompetanse hos mange ansatte.

Verdal kommunen har tydelig ambisjoner for økt vekst, og skal arbeide for å legge til rette for økt boligbygging. Nær skolekretsene skal det spesielt legges til rette for attraktive boligarealer

Samfunnssikkerhet og beredskap

Lokale, nasjonale eller internasjonale hendelser kan føre til utrygghet, skader, pandemier og tap på områder av stor betydning for sentrale samfunnsinstitusjoner, vår felles sikkerhet eller den enkeltes trygghet.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen, med krig i Europa og med Sverige og Finland sitt nylige NATO-medlemskap, påvirker trusselbildet i Trøndelag og i Verdal. Verdal sin beliggenhet i Trondheimsfjorden, med kai, jernbane og FV72 til Sverige, samt forhåndslagene i Tromsdalen gir både muligheter og utfordringer for verdalssamfunnet. Den strategiske plasseringen kan gi muligheter for investeringer til oppgradering av relevant infrastruktur, mens plasseringen på den annen side kan gjøre oss mer utsatt for uønskede sikkerhetspolitiske hendelser.

Mat- og energisikkerhet har fått økt fokus i samfunnet. Privatpersoner må ta større ansvar for egen beredskap og sikkerhet, gjennom å følge beredskapsrådene.

Klimaendringene gir Trøndelag våtere, villere og varmere vær. Dette påvirker samfunnssikkerheten gjennom større risiko for flom, tørke, ras, skred og brann.

Drikkevannsforsyning er en samfunnskritisk funksjon. Nok og trygt drikkevann til enhver tid, vil være en avgjørende forutsetning for folkehelsen, samfunnssikkerheten og framtidsrettet utvikling for innbyggere og næringsliv.

Digitalisering av samfunnet gjør oss sårbare for brudd på digital infrastruktur og manglende sosial inkludering øker faren for å begå kriminalitet.

Folkehelse og sosial ulikhet

I Verdal viser tallene at folkehelsen er jevnt over god, men det er bekymringer knyttet til økende psykiske og fysiske problemer, samt levevaner.

De fleste trives og setter pris på å bo i Verdal, og de unge er fornøyd med fritidstilbudet i kommunen.

En økende andel unge, spesielt jenter, rapporterer dårlig subjektiv livskvalitet. Dette er en trend som gjenspeiler seg nasjonalt. Samtidig ser man her en forbedring hos den eldste delen av befolkningen.

Statistikkbildet viser at kvinner i Verdal velger bedre levevaner enn menn og at utdanning har betydning for de helserelevante valg som tas. Verdal har en relativt stor og økende andel av befolkningen med overvekt eller fedme og flere i Verdal dør før 75-årsalder enn i andre kommuner. Verdalingene har også høyere forbruk av spesialisthelsetjenester (både når det gjelder psykisk og fysisk helse) og en høyere bruk av medikamenter.

At nesten hver femte voksne verdaling mottar støtte til livsopphold, må også sies å være en folkehelseutfordring. Samtidig er det færre som har sosialstønad som hovedinntektskilde, noe som er positivt. Sosiale forskjeller gir ulikheter i helse, utdanning og livskvalitet. Dette kan forebygges ved hjelp av tidlig innsats, tydelige prioriteringer og en satsing på universelle tiltak.

Det er nødvendig med en mer helhetlig og samordnet innsats av tjenester for barn, unge og familier i kommunen, da utfordringsbildet kan være sammensatt. Samarbeid med barn, unge og deres familier er da viktig. Barnehagene og skolene har en spesiell rolle i dette samarbeidet, sammen med foreldrene.

Samarbeid med frivilligheten omkring lavterskeltilbud blir viktig i folkehelsearbeidet framover, særlig når vi ser på den demografiske utviklingen med en økende andel eldre. I dette arbeidet er også de eldre en uvurderlig ressurs, da mange eldre nyter flere friske leveår.

Frivillighet, demokrati og samskaping

Et informert og velfungerende demokrati forutsetter tillit, åpenhet og gjensidig respekt. Tillit og legitimitet i befolkningen er ferskvare. Det representative demokratiet forutsetter valgdeltakelse fra alle samfunnsgrupper. Lokaldemokratiet skal gjennom åpen debatt og prosesser som involverer innbyggerne, legge til rette for deltakelse i samfunnsutviklingen også mellom valgene. Dette krever nye metoder og en ny rolleforståelse for både politikere og kommuneorganisasjon.

Innbyggerundersøkelsen gjennomført i 2023 viser at det er et ønske om å styrke dialogen med politikerne og øke mulighetene for innbyggerne til å påvirke utviklingen i sine lokalsamfunn. Det kan muliggjøres ved å legge til rette for demokratisk deltakelse og meningsbrytning.

Frivilligheten er en viktig samfunnssektor og en likeverdig samarbeidspart. Frivilligheten har betydning for et levende demokrati og et bærekraftig verdalssamfunn. Verdal har en sterk frivillig sektor. Et godt samarbeid og god dialog med frivilligheten er viktig for at partene skal kunne spille hverandre gode på veien mot felles mål, og dette krever kommunale ressurser til samordning og fasilitering av samarbeidet.

Arbeidsliv og kompetanse

6 av 10 bedrifter i Trøndelag oppga et udekket kompetansebehov i 2023. Arbeidsledigheten er rekordlav, og NAV estimerer at det mangler 5 400 arbeidstakere i fylket. Innherred og Verdal er intet unntak. Både privat næringsliv og offentlig sektor opplever rekrutteringsutfordringer i dag. Denne situasjonen vil forverres frem mot 2040 på grunn av den demografiske utviklingen, med flere eldre og færre unge som er tilgjengelige for arbeid.

Et viktig arbeid vil derfor være å inkludere flere i arbeidslivet. Både det private og det offentlige må tilrettelegge for at flere kan delta i arbeidslivet og bygge videre på suksessen med Trøndelagsmodellen. De høye innvandringstallene til Innherred og Verdal de siste årene vil kunne bidra til å løse noe av rekrutteringsutfordringen, dersom en lykkes med å inkludere disse i arbeidslivet.

Verdal kommune alene kan ikke løse rekrutteringsutfordringene i arbeidslivet, men et sterkere samarbeid med nabokommunene på Innherred gir større muligheter for å synliggjøre regionen som en attraktiv bo- og arbeidsmarkedsregion, blant annet gjennom samarbeidsprosjektet «Heia Innherred».

Et variert utdanningstilbud som svarer til arbeidslivets behov er nødvendig og det er viktig å samarbeide med Nord universitet, Trøndelag fylkeskommune og andre viktige kunnskapsmiljøer når det gjelder innovasjon, utvikling, forskning i regionen.

I Verdal kommune er 74,2% sysselsatt i privat sektor. Kommunen har et sammensatt næringsliv som spenner fra landbruk, mineralnæring, industrivirksomhet til storhandel og detaljhandel, i tillegg til en rekke tjenesteytende næringer som samlet bidrar til å gjøre Verdal til en av de viktigste næringslivskommunene i regionen. Fram mot nasjonaljubileet i 2030 vil det være gode muligheter for å synliggjøre Innherred som mat og reiselivsregion og satse på kreative næringer.

Verdal kommune skal være førsteplaset for næringslivet. Dette forutsetter at kommunen må arbeide systematisk for å ha næringstomter tilgjengelig til enhver tid.

Klima, energi og miljø

Verdal kommune har i Kommuneplanens samfunnsdel 2021-30 et samfunns mål om at Verdal skal bli et lavutslippssamfunn, der kommunen skal redusere sine CO₂-utslipp med 50% innen 2030 (sammenliknet med 2009-nivå). Arbeidet med å nå klimamålet må derfor følges opp i all kommunal planlegging, utvikling og drift. Det kreves innsats fra alle i lokalsamfunnet, og fra alle sektorer i Verdal kommune. Kommunenes drift og infrastruktur må omstilles til mer klimavennlige løsninger. Det innebærer lavere energiforbruk, økt bruk av klimavennlige energikilder. Utbedringer av gamle kommunale bygg har også stor betydning for kommunens arbeid med å redusere klimagassutslipp. Kommunen er en stor innkjøpsaktør og byggherre og skal sette tydelige klima- og miljøkrav i sine innkjøpsavtaler og investeringer.

Som industrikommune har Verdal et høyere utslipp av klimagasser enn gjennomsnittet i Trøndelag og landet for øvrig. Jordbruk er også en viktig sektor for å redusere klimagassutslipp. Det vil kreve nasjonale løsninger for disse sektorene, men kommunene kan være viktige pådrivere – blant annet i arbeidet med å øke tilgangen på elektrisk kraft. I det grønne skiftet må kommune og næringsliv samarbeide tett, for å sikre bærekraftig verdiskaping og grønn konkurransekraft.

Tap av naturmangfold er en stor utfordring og kommunen må og ta mer hensyn til naturmangfoldet i arealplanleggingen.

Verdal kommune med sin industripark kan være en av nøkkelfaktorene for å få det grønne skiftet til å bli realisert i Norge, og dette må sees i sammenheng med videreutvikling av industriområdet kommunen forvalter.

Verdal kommune skal ha ambisjoner for å være med å løse kraftmangelen som trengs for å omstille oss til et mer bærekraftig samfunn.

Areal og transport

Bærekraftig arealdisponering forutsetter at det legges et langsiktig tidsperspektiv til grunn i samfunnsplanleggingen. Nasjonale forventninger til kommunal planlegging er at kommunen utvikler mer kompakte byer, tettsteder og grender både for å redusere transportbehovet og legge til rette for miljøvennlige transportformer, men også for å utnytte arealer og infrastruktur mer effektivt.

I en kommune der både kommunesenter og grendesenter er omkranset av dyrkajord og verdifull natur er det ikke enkelt å finne gode løsninger for mer utbygging. Manglende kollektivtilbud er også utfordrende med tanke på å planlegge for redusert bilbruk. Smart arealforvaltning og fortetting der

dette er hensiktsmessig vil bli viktigere i årene som kommer. Kommunen må også satse på gode sykkel- og gangvegforbindelser alle steder der dette kan være et godt alternativ til bil.

Verdal kommune må arbeide systematisk for å legge til rette for reserve arealer for boliger, fritidsboliger og næringstomter som står tilgjengelig til enhver tid.

Attraktive lokalsamfunn

Et bærekraftig verdalssamfunn er et lokalsamfunn det er godt å bo i, arbeide i og besøke.

Verdalingene er stolte av kommunen sin og har en sterk identitetsfølelse. Dette blir en styrke fram mot det kommende nasjonaljubileet i 2030.

Verdal har en strategisk plassering i en felles bo- og arbeidsmarkedsregion på Innherred og det er potensiale i å utnytte denne fordelene ytterligere i årene framover. Gode jobbmuligheter, et variert og attraktivt boligtilbud, gode oppvekstmiljø, samt tilgjengelig natur og møteplasser er faktorer som er viktige for valg av bosted.

Verdal kommune må utrede mulige tiltak for styrke sentrumsfunksjonene i Verdals sentrum nr.2, Vuku. En egen kommunedelplan for området bør vurderes.

Verdal kommune har også store muligheter for å tilby attraktive områder for bygging av fritidsboliger. Det må jobbes systematisk med å kartlegge områder for slik utbygging.

Gjennom prosjektet «Heia Innherred» og «Heia Verdal» settes det fokus på tiltak som kan bidra til å gjøre kommunen mer attraktiv å bo og leve i.

Strategiske valg for samfunnsutviklingen

Utfordringsbildet gir sammen med forventninger på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå grunnlag for strategiske valg for Verdal.

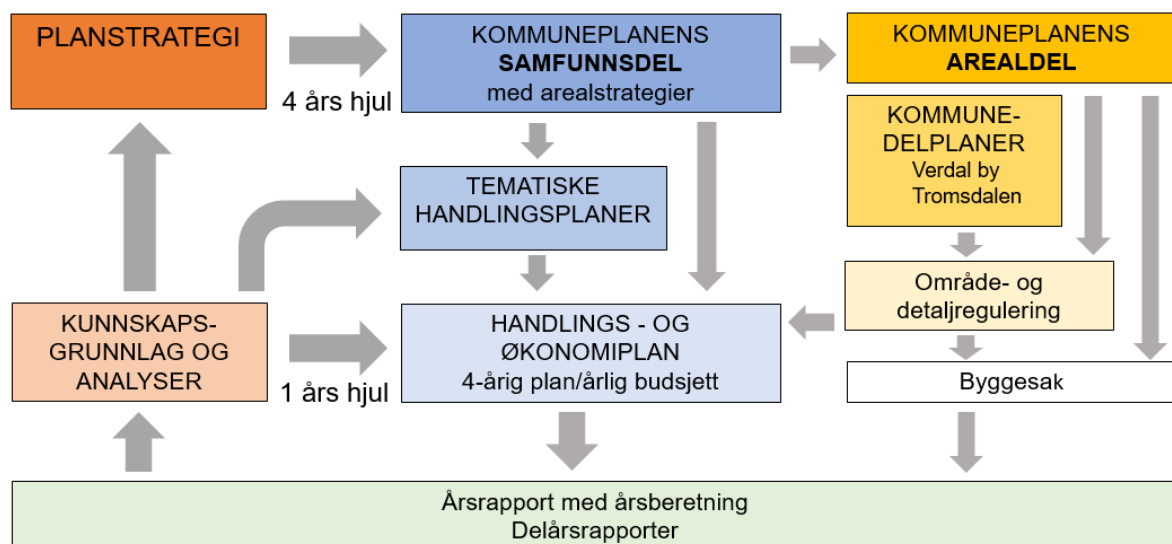
De strategiske valgene for samfunnsutviklingen konkretiseres i mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel. De strategiske valgene kalles i samfunnsdelen for «satsingsområder». Det er disse satsingsområdene, målene og strategiene som sammen legger føringer for kommunens planlegging, utvikling og drift i planperioden, og som er grunnlaget for hvilke planer som skal utarbeides eller revideres de neste årene. De strategiske valgene for Verdal kommune er:

- **Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig – i førerretet for grønn omstilling og grønne verdier**
- **Inkluderende raus og mangfoldig – bygd på verdighet, mestring og gode menneskemøter**
- **Skapende, kompetent og framtidsrettet – en offensiv drivkraft i Trøndelag**

Plan- og styringssystemet

Plan- og bygningsloven, Kommuneloven og Folkehelseloven krever at kommunene skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom langsiktige og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi, for utvikling og oppgaveløsning i kommunen og for lokalsamfunnets utvikling. Det stilles krav til hvilke planer som skal utarbeides, hva som skal planlegges og hvilke krav som stilles til planprosessene.

Planleggingen skal være helhetlig, samordnet og effektiv. Dette sikres gjennom kobling av planer i plan- og styringssystemet som vist i figuren under. Både lovpålagte planer og handlingsplaner, som ikke er lovpålagte, men som utarbeides når det vurderes som hensiktsmessig, inngår i plan- og styringssystemet.

Figur: Plan- og styringssystem Verdal kommune

KUNNSKAPSGRUNNLAG OG ANALYSER ligger til grunn for all kommunal planlegging. I forkant av utarbeidelsen av kommunens planstrategi lages et Utfordringsbilde for Verdal, som er en oppsummering av et helhetlig kunnskapsgrunnlag med analyser. Et utfordringsbilde og et kunnskapsgrunnlag er aldri

endelig. Ny kunnskap innhentes gjennom planprosesser, årsrapport eller ved utarbeidelse av enkeltsaker. Grunnlaget for nye planer og beslutninger skal ideelt sett alltid være basert på ny oppdatert kunnskap.

PLANSTRATEGIEN bygger på FNs bærekraftsmål og kunnskapen fra Utfordringsbildet for Verdal. Planstrategien gir langsiktig retning for kommunens planlegging. Den omhandler strategiske valg for samfunnsutviklingen, de viktigste overordnede utfordringene og mulighetene for utviklingen av lokalsamfunnet og kommuneorganisasjonen, samt et planprogram som viser hvilke planer som skal revideres eller utarbeides i årene framover for å oppnå ønsket utvikling.

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL omhandler satsingsområder og mål for Verdal som lokalsamfunn og kommuneorganisasjon, samt strategier for hvordan målene skal nås gjennom kommunens drift, planlegging og utvikling. Samfunnsdelen inneholder også strategiske valg for kommunens arealforvaltning.

KOMMUNEPLANENS AREALDEL følger opp strategiene i samfunnsdelen gjennom å fastsette hvordan arealene i kommunen skal disponeres. For kommunesenteret og kalkbruddet i Tromsdalen er det utarbeidet kommunedelplaner som er litt mer detaljert enn arealdelen. Arealplanene omhandler juridisk bindende plankart og bestemmelser, samt en forklarende planbeskrivelse. For de fleste områdene som er avsatt til byggeformål i Kommuneplanens arealdel, Kommunedelplan Verdal by sentrum og Kommunedelplan Tromsdalen gjelder krav om ytterligere detaljering gjennom reguleringsplan.

HANDLINGSPLANER er verktøy for å samordne innsatser på tvers av fagområder, og mellom kommunen og lokalsamfunnet. Tematiske handlingsplaner er ikke lovpålagte, men utarbeides når det vurderes som hensiktsmessig for å oppnå ønsket utvikling. Handlingsplanene følger opp mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel, og føringer i Kommuneplanens arealdel og Handlings- og økonomiplanen.

I Planstrategi 2021-2024 faset Verdal kommune ut tematiske kommunedelplaner og løftet disse inn i Kommuneplanens samfunnsdel. Det neste nivå i plansystemet er tverrfaglige Temaplaner. For å tydeliggjøre sammenhengene mellom Kommuneplanens samfunnsdel og øvrige tematiske planer endres Temaplaner, med egne mål og strategier, til Handlingsplaner, der mål og strategier utgår direkte fra Kommuneplanens samfunnsdel. På denne måten vil Kommuneplanens samfunnsdel styrkes som styringsverktøy og det vil bli enklere å gå fra plan til handling.

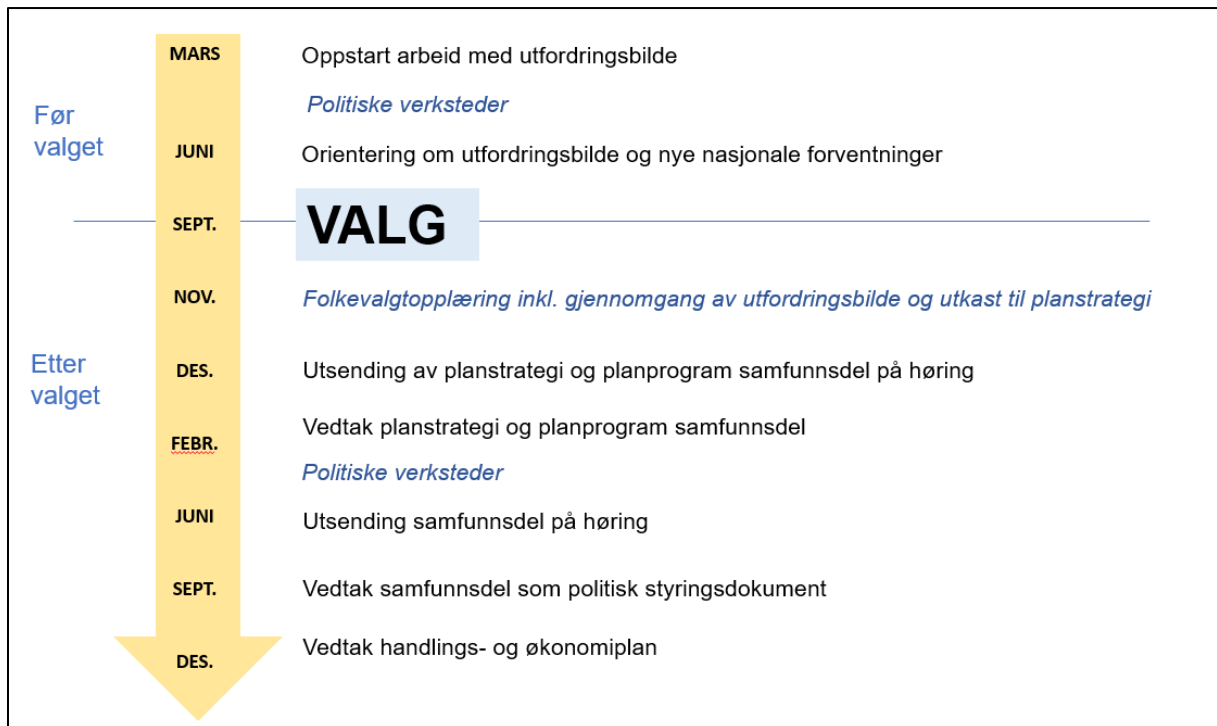
HANDLINGS- OG ØKONOMIPLANEN/BUDSJETTET skal ivareta kommunens økonomiske handlingsevne og bidra til bærekraftig økonomiforvaltning i samsvar med kommunelovens krav. Budsjettet omhandler det første året i Handlings- og økonomiplanen. Planen følger opp mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel gjennom ressursfordeling og helhetlige prioriteringer av drifts- og investeringstiltak og endrings- og utviklingsprosesser. Handlings- og økonomiplanen rulleres årlig.

ÅRSRAPPORT MED ÅRSBERETNING er årlige rapporter om eventuelle avvik i kommunens drift, utvikling, måloppnåelse og økonomiske situasjon i forhold til det som var planlagt i Handlings- og økonomiplanen/budsjettet. Her rapporteres også status for planlagte planprosesser i Planstrategien. Gjennomføring av planarbeidet rapporteres i årsrapporten. Dette innebærer mulige korrigeringer i planprogrammet.

DELÅRSRAPPORTER er rapporter som avlegges tre ganger i året og som viser eventuelle avvik fra det som er planlagt gjennomført i løpet av året i Handlings- og økonomiplanen/budsjettet, når det gjelder økonomi, drift, utvikling, drifts- og investeringstiltak og oppdrag/endrings- og utviklingsprosesser.

Planenes rolle

På oppdrag fra KS har Asplan Viak ledet et utviklingsarbeid for å gjøre kommuneplanens samfunnsdel til et bedre politisk styringsdokument. Rapporten som var ferdig i 2022 anbefaler at arbeidet med kommunens utfordringsbilde starter i første halvår i valgåret slik at sittende politikere involveres i dette før valget. Gjennomgang av utfordringsbilde inngår deretter i folkevalgtopplæringa rett etter valget. Arbeidet med planstrategi startes umiddelbart og revisjon av samfunnsdel gjennomføres i første året etter valg med aktiv involvering av politikerne. Med et slikt løp og innlagte politikerverksteder vil samfunnsdelen i mye større grad enn i dag kunne fungere som et styringsdokument for de folkevalgte.

Figur: Tidslinje planprosesser og politikerinvolvering før og etter valg

Planbehov 2024-2027

Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget, beskrivelser av muligheter og utfordringer, samt de tre langsiktige satsingsområdene som er fastsatt i gjeldende samfunnsdel, foreslås planbehov for neste periode.

Kommuneplanens samfunnsdel er nylig vedtatt, men for at sittende politikere også skal gis anledning til å påvirke føringene den gir, legges det opp til en begrenset prosess med revidering i 2024. Planprogram for dette inngår i dette dokumentet.

Kommuneplanens arealdel har vært under revisjon i flere år og har vært på høring. Det planlegges sluttbehandling i 2024. Planen er gitt gyldighet kun fram til 2030 fordi det er vil være ønskelig med en snarlig oppdatering bl.a. for å få med ny E6 trasé. Det er også ønskelig at prosess med revisjon av hele arealdelen og kommunedelplanene foregår samtidig. Det vil være mest arbeid med revisjon av kommunedelplan Verdal by og dette foreslås derfor satt i gang i denne planperioden. Ny revisjon av

hele arealdelen og vurdering av behovet for egen kommunedelplan for Tromsdalen vil skje i neste periode.

Når det gjelder de tematiske handlingsplanene er det gjort en grundig gjennomgang av eksisterende planer og behovet for nye med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget.

PLANER	VEDTATT	REVIDERES/UTARBEIDES
Planstrategi	2021	2024 (neste 2027)
KOMMUNEPLANER		
Kommuneplanens samfunnsdel	2021	Revideres: 2024
Kommuneplanens arealdel	2011	Ferdigstilles: 2024
Kommunedelplan Verdal by	2017	Oppstart revidering i 2025
Kommunedelplan Tromsdalen	2013	Revideres ved behov
Handlings- og økonomiplan	Årlig	Årlig
ANALYSER		
Helhetlig ROS-analyse	2014 (2024)	2026/27
HANDLINGSPLANER		
Temaplan: Trafikksikkerhetsplan 2021-2024	2021	2024/2025 (endres til handlingsplan)
Temaplan: Kulturminner 2022-2034 (2022-2026)	2022	2026 (endres til handlingsplan)
Temaplan: Nasjonaljubileet 2022-2031 (2022-2025)	2022	2025 (endres til handlingsplan)
Temaplan: Anlegg for lek, idrett og aktivitet 2022-2026	2022	2026 (endres til handlingsplan)
Temaplan: Legetjenesten 2023-2030	2023	2025/2026 (endres til handlingsplan)
Temaplan landbruk 2017-2020	2017	2024 (endres til handlingsplan)
Temaplan Forebyggende plan for omsorgssvikt og adferdsproblemer	2023	Vurderes senere
Temaplan Boligplan 2020-2023	2020	2024/2025 (endres til handlingsplan)
Temaplan Rusplan 2014-2018 (2018-2021)	2014	2024/2025 (endres til handlingsplan)
Temaplan klima og energi	2010	2024/2025 (endres til handlingsplan)
Gatebruksplan	2016	2025/2026 (endres til handlingsplan)
Handlingsplan næring	NY	Utarbeides 2024
Handlingsplan Kulturskole	NY	Utarbeides 2024/2025
Handlingsplan Demensomsorg	NY	2024
Handlingsplan Bo trygt hjemme	NY	2025
Handlingsplan naturmangfold	NY	Utarbeides 2024/2025
Handlingsplan vann og avløp	NY	Utarbeides 2024/2025
Handlingsplan Frivillighet	NY	Utarbeides 2025

Planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel

Innledning og formål

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. Den tar for seg hele kommunen som organisasjon, og setter mål og strategier for videre utvikling.

27. september 2021 vedtok kommunestyret i Verdal [Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030](#). I henhold til Verdal kommunes [planstrategi 2021-2024](#) skal Kommuneplanens samfunnsdel revideres i 2024/2025.

Kommuneplanen er Verdal kommunes plan for bærekraftig utvikling og retter seg mot alle som bor og arbeider i kommunen. Planen gir retning for utvikling, drift og arealbruk i kommunen og skal ligge til grunn for all kommunal virksomhet.

Politisk forankring av planen er avgjørende for at den skal fungere etter intensjonen – som et styringsverktøy. Det er derfor en anbefaling fra KS, i rapporten «Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel», at planen diskuteres i løpet av det første året av valgperioden. Det legges opp til at revideringsprosessen for Kommuneplanens samfunnsdel i Verdal gjennomføres i 2024, noe som er i tråd med både anbefalingene fra KS og den gjeldende kommunale planstrategien.

Ved revidering av kommuneplanens samfunnsdel krever Plan- og bygningsloven at det utarbeides et planprogram. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen og opplegg for medvirkning i arbeidet med samfunnsdelen.

Berørte offentlige organer og andre interesserte skal varsles om igangsetting av planarbeidet og oppstart skal kunngjøres i minst én avis, samt gjennom elektroniske medier. Forslaget til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet, og gjøres elektronisk tilgjengelig på kommunens hjemmesider. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Formålet med revideringsprosessen av kommuneplanens samfunnsdel er å:

- vurdere om samfunns mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel 2021- 2030 skal endres.
- sørge for god politisk forankring av Kommuneplanens samfunnsdel, slik at planen blir et nyttig styringsverktøy for de folkevalgte i valgperioden.
- ha særlig oppmerksomhet på tjenester som utfordres av den demografiske utviklingen og sørge for god involvering av helse- og velferdsområdet.
- se kommuneplanens mål og strategier i sammenheng med temaplaners mål og strategier, med hensikt å gå fra temaplaner til handlingsplaner, der mål og strategier utgår direkte fra kommuneplanen.

Prosess

Oppstart av planarbeidet varsles samtidig som forslag til planprogram legges ut på høring. Det er mulig i høringsperioden å vurdere planprogrammet, gi innspill til arbeidet med planen og komme med forslag til utredningstemaer og hvordan utredningene bør gjennomføres for berørte og interesserte. Etter at planprogrammet har vært på høring, og innkommende uttalelser har blitt gjennomgått fastsettes endelig planprogram politisk. Fastsatt planprogram vil ligge til grunn for videre arbeid med samfunnsdelen.

TIDSPUNKT I 2024	AKTIVITETER I PLANPROSESSEN
Januar-april	Utarbeidelse av Planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel
18.april	Formannskapet behandler Forslag til planprogram og sender det på høring
3.juni	Høringsfrist planprogram
20.juni	Formannskap innstiller til kommunestyret
24.juni	Kommunestyret vedtar planprogram
Juni-oktober	Revideringsprosessen gjennomføres
Juni	Eldreråd/Råd for likestilling av funksjonshemmede/Integreringsråd/Ungdomsråd
26.juni	Virksomhetsledermøte – overlevere oppgaver til virksomhetsområdene
August-september	Medvirkningsprosesser innbyggere, næringsliv, lag/foreninger
20.+21.august	Politisk verksted
25.september	Konkluderende prosess virksomhetsledermøte
Oktober	Utarbeide Kommuneplanens samfunnsdel
17.oktober	Formannskapet behandler og vedtar høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel 2024-2030
30.november	Høringsfrist kommuneplanens samfunnsdel 2024-2030
12.desember	Formannskapet innstiller til kommunestyret
16.desember	Kommunestyret vedtar Kommuneplanens samfunnsdel 2024-2030

Medvirkning

Medvirkning er avgjørende for å kunne lage gode planer. Man planlegger for de som bor i og bruker kommunen, og lokalkunnskap fra innbyggerne kan komplettere kunnskapen for planarbeidet. Lovkravet om medvirkning i planleggingen framkommer i plan- og bygningsloven § 5-1.

Verdal kommunes gjeldende samfunnsdel er forholdsvis ny, vedtatt i september 2021. I utarbeidelsen av denne planen ble det gjort et stort arbeid med medvirkning fra innbyggere, næringsliv og lag/foreninger.

Det er planlagt flere medvirkningsmøter i forbindelse med andre kommunale planer våren 2024 og innspillene her vil også brukes inn mot kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunen har et særlig ansvar for å legge til rette for medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging. Kommunen må derfor forsøke å redusere barrierer knytta til språk, kultur, alder, funksjonshemming og annet. Dette blir delvis ivaretatt gjennom å aktivt bruke medvirkningsrådene i kommunen.

I tillegg til medvirkning fra befolkningen og interessegrupper, er det viktig med medvirkning fra berørte myndigheter og politikere. Tidsplanen for prosessen viser når kommunens råd og utvalg skal involveres i planprosessen. I tillegg vil det være viktig med informasjon og medvirkning også fra hele kommunestyret, for å få en bred politisk forankring. Det vil bli avholdt et politisk medvirkningsverksted, slik at de folkevalgte får mulighet til å gi innspill og sette seg inn i planforslaget før endelig behandling. Dette krever at vi planlegger for digital medvirkning i større grad enn i en normalsituasjon. Det må også gjennomføres noe fysisk medvirkning. Her vil det være en blanding av åpne møter og konseptet «Pop up rådhus» som ble svært vellykket under den forrige revideringsprosessen.

Dersom det i revideringen av Kommuneplanens samfunnsdel kommer endringer som i stor grad påvirker samiske interesser, vil konsultasjonsplikten bli fulgt opp.

Utredningsbehov

Utredningsbehov handler om å innhente statistikk, fakta og analyser for å kunne ta avgjørelser basert på kunnskap.

Kunnskapsgrunnlaget, som danner grunnlaget for *Forslag til Planstrategi 2024-2027 og Planprogram for revideringen av Kommuneplanens samfunnsdel 2024-2030*, dekker relevante temaer for kommunen som tjenesteleverandør, samfunnsutvikler, myndighet og demokratisk arena. Kommunens overordnede ROS-analyse, Statistikkbilde Folkehelse Verdal, Bærekraftsrapport Verdal, kommunaløkonomiske analyser (fra økonomiplan og årsberetning) og Trøndelag i Tall utgjør hoveddelen av kunnskapsgrunnlaget.

Det utarbeides et Utfordringsbilde for Verdal, som en oppsummering av kunnskapsgrunnlaget for planprosessene. Utfordringsbildet er et dynamisk dokument som aldri er ferdig, og som må endres ved behov. Utfordringsbildet omhandler følgende tema:

- Globale trender påvirker Verdal (inkl. samfunnssikkerhet og beredskap)
- En bærekraftig kommuneorganisasjon
- Demografi
- Folkehelse
- Oppvekst
- Helse og velferd
- Arbeidskraft og kompetanse
- Næringsliv og verdiskaping
- Klima, energi og miljø
- Arealforvaltning
- Attraktive lokalsamfunn
- Kultur, fritid og frivillighet